

Příloha k protokolu o SZZ č.

Diplomant: **Martin Hulík**

Vysoká škola: **Jihočeská univerzita PF**

Ateliér arteterapie

Aprobace: **Arteterapie**

Datum odevzdání posudku: **22.května 2006**

Recenzent bakalářské práce:

PaedDr. Evžen Perout

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Téma: Rodinné konstelace u drogově závislých a jejich využití v arteterapii

Bakalářská práce dodržuje standardní dělení na část teoretickou a část praktickou. V první části autor sám svůj přístup označuje jako expertní, toto konstatování provokuje k otázce výhod a rizik tohoto pojetí. Osobně se domnívám, že jednou z nevýhod je spoléhání na poznatky speciálních věd, které nedávají odpověď na obecné otázky, třeba smyslu lidského konání a existence. Při hledání odpovědi - zmiňujete otázku klienta, který konstatuje, že je strážlivý a hned doplňuje, že přesto není šťastný. (str. 17) Jakou mu dát odpověď na tuto otázku? Může arteterapie, která usiluje o kultivaci a integraci osobnosti i ve smyslu mravní a hodnotové orientace něco napovědět? Zde mířím k Readovu pojetí výchovy uměním, možná by klient tuto otázku ani nekladl, nebo by si na ni uměl odpovědět, kdyby prošel readovsky orientovaným systémem výchovy a vzdělávání? Zvážení možností a i zmínka o esteticko – terapeutickém efektu při práci se závislostmi mi v teoretické části chybí. Záměr Readův i třeba Lowenfeldův směřoval k prevenci, oba se snažili předcházet vzniku sociálně patologických jevů v tehdejší společnosti.

Další podobná otázka mne napadá při Vašem úvodním konstatování o přístupu a pohledu na drogovou problematiku v minulosti, a to i dávnější, než je zmíněných dvě stě let. Je záhadou, proč se drogová epidemie šíří zrovna dnes, tento problém se zjevně vůbec nevyskytoval třeba ve středověku. Přitom dostatečnou odpověď asi nebude to, že místa pěstování drog byla tehdy daleko. Zřejmě příčinou jsou hlubší potřeby a nedostatky lidského nitra, zřejmě tehdy existovala odpověď, která činila pokušení drog prázdným?

V uváděných teoretických východiscích sledujících faktory vedoucí ke vzniku závislosti se zdají převažovat vztahové modely, vliv rodinných faktorů pro rozvoj závislosti atd. Rožnovský přístup byl svého času S. Kratochvílem označen jako pracující s rodinným modelem, v současné době je teoretické východisko ateliéru akcentováno spíše psychoanalyticky. Lze najít i v teorii, myslím spíše na neopsychoanalytiku než stoupence ortodoxního přístupu, nějaký kontext? Domnívám se, že v teorii objektních či předmětových vztahů určitě, alespoň řešení a pojem tzv. „grandiózního já“ a „narcismu“ u dětí a následné budování vztahové roviny já-ty, které doplňuje úzké vývojové pojetí emočně pudové komponenty osobnosti, srovnání umožňuje. Navíc zahrnuje takové pojetí i aspekt spirituální, který zmiňujete (str.16)– specifickým vztahovým ty je i bůh a dítě se k němu dostává přes vztahové pohádkové a fantazijní bytosti. Ty pak samozřejmě časem odcházejí a původní

představa by měla nabýt zralejší podoby, než je čapkovský vousatý dědeček sedící na obláčku.

Jako pozitivní hodnotím, že praktická část konkrétními odkazy funkčně koresponduje se zvolenými teoretickými východisky a není tedy samoučelnou exhibicí načerpaných znalostí. Trochu jsou možná na škodu konstatující lakonická shrnutí, kdy klientka v první kazuistice něco pouze potvrzuje, případně až příliš bezproblémově souhlasí s navrhovanými interpretačními postřehy terapeuta, jehož přístup působí mírně distančně, s chybějící zpětnou vazbou od klientky. Podle mne se to odráží i v malém posunu a změně, klientka je regresivní, navíc jí tato situace vyhovuje a úvahu o vlastní budoucí perspektivě a změně zřejmě zatím odložila. Soudím z toho, že vše se otáčí k levé straně, či je zapouzdřeno ve středové-centrální kompozici, produkce nemá dynamizující momenty. Nerozumím, proč pásy v produkci souvisí s incestem? Jakou barevnou metaforou byste charakterizoval klientčinu matku?

Druhý klient se zdá být výtvarně vyspělejší – pokud lze soudit z malého formátu obrázků. Pro náhled vztahu s matkou se mi zdá vypovídající hieraticky zpracovaný obrázek č. 22 – nesvéprávný, podřízený muž v hnědém obleku se svázanýma rukama je dostatečně ilustrativní.

Škoda, že chybí autorova rodinná koláž, která by pomohla k hlubšímu náhledu na situaci. Domnívám se, že v průběhu terapie měla být intenzivněji řešena vztahová závislost syna na matce – „vzpoura vůči nadvládě matky nad klientovými emocemi“, dramatickost zpravidla doprovází změnu náhledu, který bývá úlevný a osvobozující. Není droga, včetně předávkování, které je třeba rovněž chápat jako pokus o sebevraždu – agresivita obrácená vůči sobě samému, výrazem neúspěšné vzpoury? Signálem ke změně by v produkci byl nástup černé, ten se však výrazněji nekoná, klient se jí spíše vyhnul?

Domnívám se, že měla následovat rekapitulace a případné přehodnocení vztahu k mužským autoritám. Posléze bylo možné s klientem probrat perspektivní výhled do nového partnerského vztahu. To jsou hypotetické pracovní kroky, samozřejmě lze s nimi polemizovat, ale domnívám se, že jste klientovi zůstal něco dlužen.

Návrh na klasifikaci bakalářské práce: **velmi dobře**

PaedDr. Evžen Perout v.r.

Podpis recenzenta bakalářské práce

V Českých Budějovicích dne: **22. května 2006**

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------